

**Ответы к олимпиадным заданиям по марийскому языку и литературе
для муниципального тура республиканской олимпиады школьников.
2017-2018 учебный год. 9 класс**

Максимальный балл – 94

1. Термин-влакым марла серыза.

Номинативный (назывной) предложений – лўмдышō ойлончо, обращений – савырныммут, изъяснительный придаточный ужаш – умылтарыше кудынь ужаш, сложноподчиненный предложений – ушалтше кыдежан ойлончо, союз шотан мут – ушыкмут

Кажне чын вашмутлан – 1 балл, чылаже – 5 балл

2. Шомак – влакым чын возыза.

Икте + коdde – иктыгодде, пел + йола – пелйола, тул + кўртньō – тулгўртньō, шке + вужа – шкевужа, логар + ан + нōргō – логараннōргō, вуйын + почын – вуйын-почын

Кажне чын вашмутлан – 1 балл, чылаже – 6 балл

3. Синоним радамым ыштыза.

Иземаш – шагалемаш, пучаш, турташ, кўчыкемаш, мōнгешташ, пычирикемаш, катыкемаш, чўдемаш, чўдешташ

3 синоним деч шукырак чын возымо гын, 5 балл шындалтеш

4. Шомак-влакым состав дене лончылыза.

Лек - тыш – ыжы - м, ышт - ымы - ла, уш – акыл – ж - ак, вес – тўрл – ем - еш, мучаш – л – алт – мы - же.

5 балл

5. Ойлончо гыч муткылдыш-влакым возен лука, могай йōн дене кылдалтмыштым палемдыза.

Йўд юалгеш вўдыжгышō писте лышташ-влак южо вере чинче семын йылгыжаш тўнальыч, укш мучашла лышташла эркын тарванылыт. (Ш.Осып)

5 балл (пеле утла муткылдышым мумылан – 2.5 балл), йōным ончыктымылан (пеле утла муткылдышым мумаште йонжым ончыктымылан – 2,5 балл) – 5 балл. Чылаже – 10 балл (5 балл)

6. **Өрт лектеш** кўэмалтше савыртышым умылтарыза, ойлончым чоныза

Чын умылтарымылан – 1 балл

Ойлончылан – 1 балл

7. Марий йылмыште могай йөн дене у мут-влак лийыт, палемдыза, кажне йөнлан примерым кондыза.

Йон-влакым палемдымылан – 2,5 балл (1 йон – 0,5 балл)

Кажне йонлан пример – 2,5 балл (1 пример – 0,5 балл)

Чылаже – 5 балл

8. Тичмаш синтаксический лончылымашым ыштыза.

Паша (л.м.) пўтынъ (нареч.) айдемым (л.м.) вашталта (гл.), пашам ыштымыла (деепр.об.), айдемын (л.м.) уш-акылжак (л.м., -ак частице) вестўрлемеш (гл.), илышым (л.м.) тудо (о.м.) вес (о.м.) шинча (л.м.) денак (поч.м. –ак частице) ончаш (гл.) тўналеш (гл.). (Ш.Осып)

(Увертарыше, кычкыр.огыл,кыдежан ойлончо, союздымо,

1. кок составан, распр, тичмаш, нелемд.огыл;
2. кок составан, распр., тичмаш, нелемд. ойыралтше умландарыше член дене);
3. кок составан, распр, тичмаш, нелемд.огыл. [1.], [2.], [3.].

10 балл (5 балл – чын лончылымылан, 5 балл – характеристикым чын пуымылан)

9. «Шинчымаш» мут дене 5 калыкмутым возыза.

1 калыкмут – 1 балл, чылаже – 5 балл

10. **6 балл** – кажне почеламутлан 3 балл дене.

(2 слоган стопа, ямб, абаб – ыресла (перекрестный) рифме; 3 слоган стопа, амфибрахий, аабб – мужыран (парный) рифме.)

11. **5 балл** – чын вашмутлан.

(А. Асаев.)

12. **5 балл** – чын вашмутлан.

(Эпос – калыкын ожнысо ылышыж нерген геройло повествований.)

13. **10 балл** – герой-влакын могай произведений гыч улмыштым палымылан 5 балл, авторым палымылан – 5 балл.

(«Парашиют», М. Шкетан; «Киндет перкан лийже», Ю. Артамонов; «Мом каласет, Миля?», В.Сапаев; «Ачамын йöратыме мурыжо», М. Рыбаков; «Шöртньö падыраш», Никандр Лекайн.)

14. **5 балл** – кажне тўшкаште «кумшо утым» чын палемдымылан 1 балл, рашемден кодымылан – 1 балл.

(а – «Комсомол ўдыр»; б – дактиль; в – Петю; г – повесть; д – эпилог.)

15. **10 балл** – темым тўрыс почын пуымылан 5 балл, чын возымашлан – 5 балл.

Чылаже: 94 балл